

telijke-, districts- en plaatselijke commandanten zich niet veel moeite hadden gegeven om voorbereidingen te treffen voor een actief optreden tegen de bezetter, als dat nodig zou blijken.¹ In Friesland had de gewestelijke commandant van de OD, de reserve-kapitein der artillerie A. Meijer, die eigen formaties liet oprichten, in mei of juni bovendien met de Friese KP-leiding, toen bestaande uit Krijn van der Helm en Pieter Wybenga, de afspraak gemaakt dat, als de bevrijding naderde, de Friese Knokploegen onder de OD zouden komen te ressorteren; van der Helm was evenwel in juli gearresteerd en Wybenga had zich uit het KP-werk moeten terugtrekken – aan de nieuwe Friese KP-leider Oberman was die afspraak onbekend gebleven.

Gelijk gezegd: wat de OD in de zomer van '44 aan 'stoottroepen' op de been kon brengen, had niet veel om het lijf. Men moet daarbij in het oog houden dat het Six moeilijk viel, regelmatig in verbinding te blijven met zijn gewestelijke commandanten. Hij had opdracht gegeven, een binnenlands zendernet op te bouwen met 24 zend- en ontvangstposten maar dat net was wegens zijn kwetsbaarheid nog niet in gebruik gesteld. Hij had voorts in Amsterdam en omgeving een door J. Carels opgebouwd clandestien telefoonnet tot zijn beschikking hetwelk een eigen centrale had die op het geheime PTT-net (het net van de Centrale Inlichtingendienst) was aangesloten, maar buiten Amsterdam functioneerden die verbindingen slecht; men kon eind augustus alleen Alkmaar, Haarlem, Den Haag, Rotterdam, Utrecht en Hilversum bereiken. De gewestelijke commandant-Limburg, generaal-majoor b.d. J. R. L. Jans, schreef in '46 in zijn verslag onder de datum 5 september ('Dolle Dinsdag') dat hij van het Algemeen Hoofdkwartier van de OD 'sedert weken geen bevelen, aanwijzingen of berichten (had) ontvangen.'²

een klein arsenaal waarin men in augustus '44 een antitankkanon met acht granaten, elf machinegeweren, ca. dertig geweren en ruim twintig revolvers bijeen had; onder de geweren waren vier Duitse die in ruil voor burgerkleding van Duitse deserteurs waren verkregen. Er was voor die wapens tamelijk veel munitie beschikbaar. Een deel van de machinegeweren was gedemonteerd uit Geallieerde vliegtuigen die een noodlanding hadden moeten maken – de bedoelde OD'ers waren actief op het gebied van de 'pilotenhulp'.

¹ De districtscommandant van de OD in Dordrecht had met de *Ortskommandant* afgesproken dat deze de vernieling van de grote bruggen over de Merwede en het Hollands Diep en van andere belangrijke objecten zou trachten te voorkomen, in ruil waarvoor hem een onderduikadres werd verschaft en uitzicht werd geboden op een positie in Zuid-Amerika. ² J. R. L. Jans: 'Gewest 19 (Limburg) OD (BS). Uittreksel verslag in journaalvorm' (9 febr. 1946), p. 1 (Doc II-582, a-20).